

HYVÄ 2011–2015

Työ- ja elinkeinoministeriön
tavoitteena on hoito- ja
hoivapalvelujen työ- ja
elinkeinopoliittinen
kehittäminen

Hyvinvointiohjelma – HYVÄ
on yksi työ- ja elinkeinoministeriön neljästä
hallitusohjelmaa toteuttavasta kärkihankkeesta.

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ
ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIET
MINISTRY OF EMPLOYMENT AND THE ECONOMY

Palvelujen tarve kasvaa

Suomi on Euroopan nopeimmin ikääntyvä kansakunta. Tämän vuoksi hoiva- ja hoitopalvelujen tarve lisääntyy samanaikaisesti, kun alan työntekijät jäävät eläkkeelle. Vuoteen 2020 mennessä sosiaali- ja terveystalouden työntekijöistä jää eläkkeelle yli 100 000 henkilöä.

Erityisesti 80 vuotta täyttäneiden kansalaisten osuus kasvaa. Tulevaisuuden palvelut tukevat omassa kodissa pärjäämistä. Laitoshoidon puretaan. Tässä onnistutaan, kun samanaikaisesti

- edistetään terveyttä ja ehkäistään ennalta sairauksia
- myöhennetään raskaan hoidon ja hoivan tarpeita
- parannetaan hoito- ja hoiva-alan tuottavuutta ja tuloksisuutta kehittämällä monipuolisesti omatoimista pärjäämistä ja kotona asumista tukevia hoivapalveluja
- monipuolistetaan palveluja ja niiden tuottamisen tapoja.

Laitoshoidon purun myötä tarvitaan apua kotona pärjäämiseen. Hoito- ja hoiva-alan tehtävät ja osaamisvaatimukset muuttuvat. Avustavan henkilöstön tehtävä on tukea vanhusten ja vammaisten ihmisten toimintakykyä. Henkilöstömitoitusten ja -rakenteiden on oltava joustavia, jotta kasvavat palvelutarpeet voidaan tyydyttää ja kehittää rohkeasti uusia, asiakkaiden tarpeisiin räätälöityjä ratkaisuja palveluihin.

Palvelujen tuotanto uudistuu

Yritykset tuottavat yhä enemmän kuntien vastuulle kuuluvia hyvinvointipalveluja. Palvelumarkkinoiden monipuolisuutta ja palvelujen asiakaslähtöisyyttä edistävä yhteistyö yritysten ja kuntien kesken on kuitenkin edelleen vähäistä ja sattumanvaraista.

Kun palvelujen tuotantoa ohjaavia palvelu- ja hankintastrategioita ei kunnissa ole, yritysten on vaikea suunnitella toimintaansa. Yhteistyön puuttuessa myös kunnan käsitys alueensa palvelumarkkinoista, yritysten palvelutuotteista ja osaamisesta jää puutteelliseksi.

Alan työvoimatarve pienenee, jos tuottavuus paranee ja palvelutarpeet myöhentyvät. Muutoin alalle tarvitaan vuoteen 2040 mennessä 200 000 työntekijää nykyisten 360 000 lisäksi.

Tuottavuuden kasvu on vaativa tavoite. Se edellyttää useita yhtäaikaista toimia johtamisen, henkilöstön osaamisen, työolojen, teknologioiden hyödyntämisen, työprosessien ja -kulttuurien kehittämiseksi.

Palvelutuotanto uudistuu, kun

- lisätään asiakkaiden mahdollisuutta valita palveluntuottaja ja vaikuttaa palvelujen sisältöön
- raivataan rohkeasti tilaa erilaisille tuotantotavoille
- edistetään kilpailua, joka kannustaa tuottajia kehittämään palveluitaan ja niiden tuottavuutta
- rakennetaan kuntien, yritysten ja järjestöjen yhteistyötä ja kumppanuutta.

HYVÄt tavoitteet toiminnaksi

Hyvinvointiala kasvuun

HYVÄn tavoitteena on

- parantaa hoiva- ja hoitoalan yritystoiminnan edellytyksiä
- tukea alan yritysten kasvua ja kansainvälistymistä
- turvata alan osaavan työvoiman saamista.

Hyvinvointiyrittäjä tarvitsee tietoa palvelumarkkinoista, liiketoiminnasta, yritystoimintaan kohdistuvasta sääntelystä ja valvonnasta. HYVÄ kehittää julkista yrityspalvelujärjestelmää vastaamaan näihin erityistarpeisiin.

Kasvuyrittäjyyttä ja vientivalmiuksia HYVÄ vahvistaa yrityснеuvonnalla ja koulutuksella sekä kokoamalla alan yritykset kansainvälistymisverkostoon.

Osaavan työvoiman turvaamiseksi alan muuttuviin tehtäviin HYVÄ jatkaa yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön ja ELY-keskusten kanssa hoito- ja hoiva-alan avustavien tehtävien työvoimakoulutusta. Ohjelma toimii aktiivisesti alan henkilömitoitusten joustavuuden lisäämiseksi.

Julkisen ja yksityisen työvoimapalvelun sekä eri hallinnonalojen yhteistyötä tiivistetään ja EU:n ja ETA-alueen ulkopuolisen työvoiman rekrytoinnin pelisääntöjä kehitetään. Alan vetovoimaa pyritään lisäämään työelämän kehittämispalvelujen avulla.

Tekesin rahoituksella ja erityisesti Innovaatiot sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmässä - ohjelmalla tuetaan toimialan yritysten liiketoiminnan, kasvun ja kansainvälistymisen uudistamista sekä yritysten yhteistyötä verkottumista.

Palvelumarkkinat toimivammiksi

HYVÄn tavoitteena on

- **tukea palvelujen järjestämis- ja tuottamisvastuun selkeyttämistä kunnissa**
- **kehittää palvelujen hankintamenettelyä.**

Yritysten palvelujen kehittymisen kannalta on ratkaisevaa, että kuntien palvelutuotanto on avointa ja ennustettavaa. Kuntien palvelustrategioissa tulee määritellä kuntien oman tuotannon, yrityksiltä ja järjestöiltä ostettavien palvelujen sekä palvelusetelin käytön tavoitteet ja periaatteet. Kuntien palvelustrategiatyötä ja alueellisia yhteistyörakenteita edistetään yhteistyössä alan toimijoiden kanssa.

HYVÄ toimii tiiviissä yhteistyössä valtiovarainministeriön kuntauudistuksen ja sosiaali- ja terveysministeriön KASTE-ohjelman kanssa. Palvelustrategioita ja monipuolisten palvelumarkkinoiden kehittämistä koskevaa yhteistyötä kunnissa tuetaan. Seudulliset elinkeinoyhtiöt ovat avainroolissa yhteistyön ja koko toimialan elinkeinopoliittisessa edistämisessä alueilla.

Asiakslähtöisiin palveluihin

HYVÄN tavoitteena on

- vahvistaa asiakasvalintaa, palvelujen asiakslähtöisyyttä ja kuluttajasuojaa
- tehostaa innovaatio- ja työelämän kehittämisrahoituksen ja -ohjelmien käyttöä toimialan yrityksissä.

Palveluseteli on väline asiakkaan oman päätöksen toteuttamiseksi palvelun tuottajan valinnasta. Ruotsissa asiakasvalinta on toteutettu ilman palveluseteliä: kunnat määrittelevät palvelun laatu- ja hintatason ja maksavat asiakkaan käyttämän palvelun suoraan palvelun tuottajalle. Kunnan järjestämän kilpailutuksen sijasta ratkaisun tuottajasta tekee asiakas omilla valinnoillaan. Tanskassa kansalaisen itsemääräämisoikeus ja oma valinta on kaiken kattava periaate vanhusten palveluissa.

Julkisesti ja yksityisesti tuotetut palvelut olisi löydettävä yhdestä valtakunnallisesta sähköisestä järjestelmästä, jonka avulla voi antaa myös palvelun laatua koskevaa palautetta. Näin vahvistettaisiin asiakkaan valintamahdollisuuksia. Vanhuspalvelujen etsimistä ja vertailua sekä asiakaspalautteen antamista tukeva valtakunnallinen sähköinen palvelu toteutetaan osana Palveluvaaka-hankkeen palveluhakemisto kokonaisuutta.

Kunnat ovat vastuussa sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisestä, ja ne päättävät itse, miten palvelut tuotetaan. Hoito- ja hoivapalvelutuotannon kokonaiskuvassa yritykset ja järjestöt eivät kuitenkaan ole enää vain kuntien tuotantoa täydentäviä toimijoita. Yritysten ja järjestöjen yhteenlaskettu tuotanto on jo lasten ja nuorten laitoshuollossa ja päihdehuollossa kuntien tuotantoa merkittävämpää. Samaan suuntaan kehitys kulkee myös vanhus- ja vammaisten ihmisten palveluasumisessa.

Yhteistyöllä eteenpäin

Ohjelman tavoitteet ja toimenpiteet on määritelty ohjelman keston ajaksi. Vuoden 2013 lopussa arvioidaan, miten ne on siihen mennessä saavutettu ja onko niitä tarvetta täsmentää.

Tavoitteiden toteutus edellyttää hyvää hallinnonalan sisäistä ja hallinnonalojen välistä yhteistyötä ja koordinointia. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla toimenpiteet kytetään tulosohjaukseen. Koordinaatio hallinnonalojen kesken toteutetaan osana hallitusohjelman toimeenpanon seuranta sekä yhteistyössä eri ministeriöiden kanssa.

Ohjelma rahoitetaan työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan normaaleilla rahoitusvälineillä, kuten yritysten kehittämisavustuksilla, Tekesin rahoituksella, työvoimapoliittisella koulutusmäärärahalta, Finnveran lainoilla ja takauksilla.

Elinkeinoministeri Jyri Häkämies johtaa ohjelman toteutusta. Ohjelman tukena toimii laajapohjainen HYVÄ-neuvotte-
lukunta.

HYVÄ-ohjelman tavoitteet ja toimenpiteet yksityiskohtaisesti www.tem.fi/hyvastrategia.

Yhteystiedot

Postiosoite:

Työ- ja elinkeinoministeriö
HYVÄ-ohjelma
PL 32, 00023 VALTIONEUVOSTO

Puhelinvaihte: 010 606 000

Virallinen sähköpostiosoite: kirjaamo@tem.fi

www.tem.fi/hyva